

Állásfoglalás a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 68. § (11) bekezdésében említett „tulajdonosi viszonyban” fogalom értelmezése tárgyában

I. A TÉNYÁLLÁS

A pénzügyi vállalkozásként működő Társaság igazgatósági tagja egy gazdasági társaság közvetett tulajdonosa.

A Társaság informatikai rendszerének üzemeltetésére kiszervezés keretében a gazdasági társaságot kívánja igénybe venni.

A Hpt. 68. § (11) bekezdése rögzíti, hogy a hitelintézet vezető tisztségviselője vagy annak közeli hozzátartozója nem állhat tulajdonosi viszonyban a kiszervezett tevékenységet végzővel, illetve a hitelintézet vezető tisztségviselője, közeli hozzátartozója a kiszervezett tevékenység végzésével nem bízható meg. A pénzügyi vállalkozásként működő Társaság vonatkozásában a Hpt. 68. § (11) bekezdésében foglalt rendelkezések – a Hpt. 68. § (13) bekezdésében foglaltak¹ alapján – alkalmazandók.

A Hpt. 6. § (1) bekezdés 99. pontja szerint a részesedési viszony egy személy és egy vállalkozás között létrejött olyan – ellenőrző befolyásnak nem minősülő – kapcsolat, amelynek alapján a személy – közvetlenül vagy közvetett módon – a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább húsz százalékát birtokolja. A szavazati jogok figyelembevételénél a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Szmt.) vonatkozó előírásai szerint kell eljárni, függetlenül attól, hogy a személy az Szmt. hatálya alá tartozik-e.

II. A JOGKÉRDÉS

A Hpt. 68. § (11) bekezdése alapján a „tulajdonosi viszony” pontosan milyen kapcsolatot jelent a pénzügyi vállalkozás vezető tisztségviselője és a kiszervezett tevékenységet végző között arra tekintettel, hogy a „tulajdonosi viszony” fogalmát a Hpt. nem definiálja?

III. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Társaság álláspontját a Hpt. 68. § (11) bekezdésének nyelvtani értelmezésére alapítja, mely szerint – véleménye szerint – nincs sem jogszabályi, sem egyéb akadálya annak, hogy a Társaság számára igazgatósági tagjának közvetett, 27,65% mértékű tulajdonában álló gazdasági társaság végezzen kiszervezett tevékenységet.

A Társaság érvelése szerint a jogalkotó minden bizonnyal tudatosan használta a „tulajdonosi viszony” megfogalmazást a Hpt. 68. § (11) bekezdésének szövegezésekor. A Társaság úgy értelmezi, hogy a „tulajdonosi viszony” a Hpt.-ben definiált „részesedési viszony”-hoz képest közvetlen kapcsolatra utal a kiszervezett tevékenységet végző és annak tagja/résztvényese között, azaz a Hpt. 68. § (11) bekezdése alapján a pénzügyi vállalkozás vezető tisztségviselője és a pénzügyi vállalkozás számára kiszervezett tevékenységet végző gazdasági társaság közötti közvetett tulajdonosi kapcsolat megengedett.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB megítélése szerint a jogkérdés eldöntéséhez nem hagyható figyelmen kívül a szóban forgó rendelkezés hatályba lépéskori szövegezése.

Ebben a körben megállapítható, hogy 2001. január 1. napján egészült ki az akkor hatályos jogszabály, vagyis a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Korábbi Hpt.) a kiszervezésre irányadó előírásokkal. A Korábbi Hpt. 2001. január 1. napjától 2002. december 31. napjáig hatályos 13/A. § (9) bekezdése a következőképpen fogalmazott: „A hitelintézet nem szervezheti ki a tevékenységet olyan gazdasági társasághoz, amelyben a hitelintézet vezető tisztségviselőjének vagy annak közeli hozzátartozójának tulajdonosi részesedése van.”

¹ Pénzügyi vállalkozás a Felügyelethez történő bejelentés nélkül szervezheti ki ügyviteli tevékenységét, ha azonban a kiszervezni kívánt ügyviteli tevékenység banktitkot is érint, akkor az (1)–(12) bekezdésben foglaltakat alkalmazza.

A tulajdonosi részesedés definícióját a Korábbi Hpt. sem tartalmazta, azonban az alábbi rendelkezések arra engednek következtetni, hogy a fogalom a közvetlen tulajdoni részesedések mellett a közvetett tulajdoni részesedéseket is magában foglalta.

A Korábbi Hpt. 2. melléklete szerinti értelmező rendelkezések III. Egyéb meghatározások pontjának 2. és 3. pontjai a befolyásoló részesedés² és az ellenőrző részesedés³ esetében is egyaránt kifejezetten tartalmzták a közvetlen és közvetett tulajdon, illetőleg kapcsolat szót. A Korábbi Hpt. közvetett tulajdon kiszámítására vonatkozó 4. mellékletének 4. pontja pedig azt rögzítette, hogy a közvetett tulajdont akkor nem kell figyelembe venni, ha

- a) a köztes vállalkozásban a tulajdonos **huszonöt százalékot el nem érő** tulajdoni vagy szavazati hányaddal rendelkezik,
- b) a köztes vállalkozásban a tulajdonos **egynél több vállalkozáson keresztül** rendelkezik tulajdoni részesedéssel.

Fentiek tükrében leszögezhető, hogy a Beadványban rögzített jogkérdésre a Korábbi Hpt. 2001. január 1. napján hatályba lépő rendelkezései alapján a válasz az volt a Korábbi Hpt. kiszervezésre vonatkozó módosuló szabályrendszer tükrében, hogy a pénzügyi vállalkozás vezető tisztségviselőjének a kiszervezett tevékenységet végzőben történő 27,65%-os közvetett tulajdonlása megalapozta az összeférhetetlenséget.

2003. január 1. napján módosult a jogszabályhely a ma is hatályos megfogalmazásra, egyúttal átkerült a Korábbi Hpt. 13/A. § (11) bekezdésébe. Ezzel egyidejűleg Korábbi Hpt. 2. melléklete szerinti értelmező rendelkezések III. Egyéb meghatározások pontja kiegészült a közvetett tulajdon fogalmával (12. pont).

A részesedési viszony fogalommeghatározással pedig 2003. július 1. napjától egészült ki a Korábbi Hpt. 2. mellékletének II., Az összevont alapú felügyelethez kapcsolódó fogalommeghatározások fejezete.

Itt visszautal továbbá az MNB egy korábbi, még a 2011. évben megjelent, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által kiadott és az MNB honlapján ma is nyilvánosan elérhető állásfoglalására⁴ (**Korábbi Állásfoglalás**), amelyben – eltérő tényállás mellett, de – ugyancsak az volt a jogkérdés tárgya, hogy a vezető tisztségviselő kiszervezett tevékenységet végző vállalkozásban fennálló közvetett tulajdoni hányada megalapozza-e a Korábbi Hpt. 13/A. § – 2003. január 1. napjától immár – (11) bekezdésében meghatározott kizárási okot. A Korábbi Állásfoglalásban írt jogértelmezés szerint a Korábbi „Hpt. 13/A. § (11) bekezdése vonatkozásában a hitelintézet vezető tisztségviselője és a kiszervezett tevékenységet végző társaság közötti tulajdonosi viszony nem korlátozható közvetlen tulajdonra, mivel a rendelkezés nem állapít meg a tiltáshoz kapcsolódóan sem tulajdoni mértéket, sem korlátozást a tulajdonosi kapcsolatra vonatkozóan. A rendelkezés generálisan és mérlegelést nem engedően fogalmazza meg a szabályt, hogy semmilyen mértékű és minőségű tulajdonosi kapcsolat nem állhat fenn a megbízó hitelintézet vezető tisztségviselője és a kiszervezést végző társaság között.”

Fentiek mellett az MNB fontosnak látja tisztázni a tulajdonosi és részesedési viszony fogalmak egymáshoz való kapcsolatát. Az MNB álláspontja szerint a két fogalom eltérő aspektusokat takar. A részesedési viszony – ahogy arra a Korábbi Hpt.-beli rendszertani elhelyezkedése utal – az összevont alapú felügyelet tekintetében értelmezendő, és egyfajta ellenőrzés, illetőleg befolyás terén megvalósuló többletjelentést is hordozhat magában, szemben a pusztán tulajdonlásokon alapuló részesedéssel. Ez azonban nem jelentheti és nem is jelenti azt, hogy maga a tulajdonlás ne lehetne akár közvetlenül, akár közvetetten megvalósuló, az ilyen fajta nyelvtani értelmezés – az MNB megítélése szerint – a feltételezhető jogalkotói szándékkal nem egyeztethető össze.

² Befolyásoló részesedés: egy személy olyan **közvetlen és közvetett tulajdona** egy vállalkozásban, illetőleg egy személy és egy vállalkozás között létrejött olyan kapcsolat, amely alapján a személy

a) összességében a tulajdoni hányad, illetőleg a szavazati jogok legalább tíz százalékát birtokolja,

b) a vállalkozás döntéshozó, ügyvezető vagy felügyelő szervei, illetőleg testületei tagjainak jelentős részét [2003. január 1. napjától legalább húsz százalékát] kinevezheti vagy elmozdíthatja, illetőleg

c) alapszabály, alapító okirat vagy szerződés alapján döntő befolyást gyakorolhat a vállalkozás működésére.

³ Ellenőrző részesedés: egy személy és egy vállalkozás között létrejött olyan **közvetlen vagy közvetett kapcsolat**, amely alapján

a) a személy a vállalkozással, illetőleg a vállalkozás tulajdonosaival kötött szerződés vagy tulajdoni részesedése alapján a szavazati jogok többségével rendelkezik, illetőleg a vállalkozás döntéshozó, ügyvezető vagy felügyelő szervei, illetőleg testületei tagjainak többségét kinevezheti vagy elmozdíthatja,

b) a pénzügyi, üzleti, szervezeti kapcsolat következtében a következő feltételek valamelyike fennáll

1. a nyereség átadása vagy a veszteség viselése,

2. a vállalkozás irányításának más vállalkozás irányításával való összehangolása valamely közös cél érdekében,

3. olyan mértékű szavazati, irányítási jog birtoklása, amely a tulajdoni részesedés mértékét meghaladja és egyidejűleg legalább befolyásoló részesedésnek is minősül,

c) a közös irányítás az igazgatóság vagy egyéb vezető testületek – részben vagy teljesen azonos – összetételén keresztül.

⁴ https://alk.mnb.hu/data/cms2300528/allasfogl_kiszervezes_110420.pdf

Ezek után az MNB azt vizsgálta meg, hogy az időközben bekövetkezett jogszabályváltozások a jogkérdés érdemi megítélését megváltoztatták-e.

A Hpt. 68. § (11) bekezdésében foglalt szabályozás 2003. január 1. napja óta változatlan tartalmú, és fent írtakhoz képesti további érdemi módosulás sem történt a jelenleg hatályos szabályozásban.

A jogkérdés teljes körű megválaszolásához az MNB még a következő rendelkezéseket tartja relevánsnak. A Hpt. 6. § (1) bekezdés 58. pontja szerinti értelmező rendelkezés a kiszervezést a következő módon határozza meg: *„ha a pénzügyi intézmény a pénzügyi vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó vagy jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, nem önállóan végzi, hanem annak folyamatos vagy rendszeres elvégzésére tőle szervezetileg független személlyel köt szerződést”*. E meghatározásból kiemelendő, hogy maga a kiszervezés fogalma is egyértelműsíti, hogy a kiszervezést végző a megbízó pénzügyi intézménytől szervezetileg független entitás kell, hogy legyen. E függetlenséget egy esetleges vezető tisztségviselői közvetett tulajdon – annak mértékétől függetlenül – kétségbevonhatatlanul sértené.

Prudenciális oldalról megközelítve a Hpt. 68. § (11) bekezdésében foglalt kizárási szabály indoka egyebek mellett az is, hogy a kiszervezést végzőt maga a pénzügyi intézmény vezetése ellenőrzi⁵, és nyilvánvalóan összeférhetetlen lenne az a helyzet, ha a Társaság igazgatósági tagja, mint a Társaság vezetését végző személy az általa közvetetten tulajdonolt kiszervezést végző vállalkozást ellenőrizné. Nem biztosítható ugyanis ezáltal a maradéktalanul objektív, elfogultságtól mentes felülvizsgálat és értékelés.

Összegezve a leírtakat, az MNB nem tartja elfogadhatónak a Társaság által kifejtett értelmezést. Az MNB határozott álláspontja az, hogy abból, hogy a Hpt. a részesedési viszony fogalommeghatározása körében utal mind a közvetett, mind a közvetlen tulajdonlásra, viszont a *„tulajdonosi viszonyban”* kapcsán erre külön nem tér ki, nem az következik, hogy a jogalkotó a közvetett tulajdonlásra nem kívánta kiterjeszteni a Hpt. 68. § (11) bekezdésében rögzített korlátozást. Éppen ellenkezőleg, kifejezetten indokolt, hogy a Hpt. 68. § (11) bekezdése szerinti korlátozás (személyi összeférhetetlenség kimondása) mind a közvetlen, mind a közvetett tulajdonlás akár legcsekélyebb mértékénél is tilalmat állítson fel.

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy az MNB a véleményét kizárólag az állásfoglalás kérdésben rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, így az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Társaság által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. A jelen állásfoglalás kizárólag a Társaság tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok (például marketing) érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

Budapest, 2025. április 15.

⁵ A külső szolgáltatók igénybevételeéről szóló 7/2020. (VI. 3.) MNB ajánlás 33. pontjában foglaltak értelmében a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló MNB ajánlás vonatkozó elvárásaival összhangban az MNB elvárja, hogy a pénzügyi szervezet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete rendszeresen kapjon összefoglaló tájékoztatást az intézmény kiszervezési tevékenységéről és annak kockázatairól.